

Koll på soc i skolan

Handledning

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens och Skolverkets webbplatser. På begäran kan Socialstyrelsen ta fram publikationen i ett alternativt format för personer med funktionsnedsättning. Skicka frågor om alternativa format till alternativaformat@socialstyrelsen.se.

Artikelnummer: 2026-6-10289

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, juni 2026

Kort om Koll på soc i skolan

Koll på soc i skolan är ett material för elever i grundskolan, framtaget gemensamt av Socialstyrelsen och Skolverket. Materialet ska bidra till att stärka elevers kunskap om socialtjänsten och göra det lättare att ta kontakt och söka stöd vid behov. När elever mår bra och får rätt stöd stärks också deras möjligheter att utvecklas och klara skolan.

Materialet Koll på soc i skolan innehåller:

- två presentationer – en som är mer anpassad för yngre elever och en som passar äldre elever
- korta filmer och texter om barns situation, med tillhörande diskussionsfrågor
- den här handledningen för dig som använder materialet tillsammans med eleverna

Du kan använda materialet i undervisningen, på mentortid eller i andra sammanhang i skolan. Det passar för lärare, mentorer eller elevhälsopersonal och kan användas i en enskild klass, på en skola eller i en hel huvudmannorganisation. Genomförandet kan också planeras och genomföras tillsammans med socialtjänsten.

Skolverket och Socialstyrelsen vill tacka alla som bidragit i arbetet. Ett särskilt tack riktas till Sollentuna och Haninge kommun för kunskap och inspiration utifrån deras lokalt framtagna stödmaterial för elever i grundskolan.

Innehåll

Kort om Koll på soc i skolan.....	3
Förbered	5
1. Stäm av med rektor.....	6
2. Välj tillfälle.....	6
3. Ta reda på mer om socialtjänsten i din kommun.....	6
4. Läs "Det här är bra att känna till om socialtjänsten"	7
5. Välj berättelser och anpassa upplägget.....	7
Det här är bra att känna till om socialtjänsten	8
Vad gör socialtjänsten?	9
Hur kontaktar man socialtjänsten?	9
Hur stöttar socialtjänsten barn och familjer?	9
Vid misstanke eller kännedom om att ett barn far illa	14
Genomför	16
1. Inled passet	17
2. Berätta kort om socialtjänsten	17
3. Avsluta.....	18
4. Följ upp.....	18
Bilaga 1. Berättelser som också finns som film	19
Bilaga 2. Fler sätt att få stöd och hjälp	21

Förbered

Så här förbereder du dig för att använda Koll på soc i skolan med eleverna.

1. Stäm av med rektor
2. Välj tillfälle
3. Ta reda på mer om socialtjänsten i din kommun
4. Läs "Det här är bra att känna till om socialtjänsten"
5. Välj berättelser och anpassa upplägget

1. Stäm av med rektor

Om du själv tar initiativ till att använda materialet, stäm av med din rektor. Berätta kort vad du planerar och ge rektor möjlighet att komma med inspel, till exempel om samarbete med andra i skolan. Genom avstämningen tar du också reda på om skolan eller huvudmannen redan har beslutat att införa materialet.

2. Välj tillfälle

Välj när du vill använda materialet med eleverna. Det kan användas både i undervisningen och i andra sammanhang i skolan.

För årskurserna 1–6 lämpar sig materialet särskilt väl i samhällskunskapsundervisningen:

Åk 1–3 I årskurserna 1–3 när eleverna arbetar med centrala samhällsfunktioner i elevernas närmiljö.

Åk 4–9 I årskurserna 4–6 när eleverna arbetar med sociala skyddsnet.

Även för årskurserna 7–9 passar materialet i samhällskunskapsundervisningen. Berättelserna om barns livssituationer kan, i enlighet med ämnets syfte, bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras levnadsvillkor.

Materialet kan också användas i andra ämnen där du bedömer att det passar, eller som en del av ett ämnesöverskridande arbete. Det kan även användas utanför undervisningen eftersom det tydligt stödjer skolans elevhälsoarbete. För dig som är mentor eller arbetar i elevhälsan kan mentorstid vara ett lämpligt tillfälle.

3. Ta reda på mer om socialtjänsten i din kommun

Besök webbplatsen för den kommun där skolan ligger. Läs om den lokala socialtjänstens verksamhet och notera kontaktuppgifterna.

Du kan också välja att kontakta socialtjänsten och berätta att du planerar att använda materialet. Bjud gärna in representanter från socialtjänsten att delta när du använder materialet tillsammans med eleverna. Då får eleverna också möjlighet att ställa frågor direkt till dem.

4. Läs "Det här är bra att känna till om socialtjänsten"

Läs texten "Det här är bra att känna till om socialtjänsten" i den här handledningen för att uppdatera och fylla på dina kunskaper. Det hjälper dig att leda diskussionerna under utbildningspasset och att bemöta elevernas frågor.

5. Välj berättelser och anpassa upplägget

Titta igenom materialet och anpassa det till elevgruppen inför utbildningspasset.

Det finns två presentationer att välja mellan. Den ena är i första hand avsedd för årskurserna 1–3 och den andra för årskurserna 4–9. Välj den version som passar bäst utifrån dina kunskaper om eleverna.

I versionen för årskurserna 4–9 finns flera berättelser om barn i olika situationer. Berättelserna finns både som korta filmer och i text (texterna finns i bilaga 1 i den här handledningen). Välj vilken eller vilka berättelser du vill använda med eleverna och om du vill visa film eller läsa texten högt.

När du har gjort dina val är du redo att genomföra utbildningspasset tillsammans med eleverna.

Det här är bra att känna till om socialtjänsten

Den här texten ger grundläggande information om socialtjänsten och syftar till att förbereda dig som ska använda materialet tillsammans med eleverna inför samtal och frågor om socialtjänsten. Den kan också vara relevant för andra som arbetar i skolan.

Alla barn behöver må bra, känna sig trygga och ha någon som tar ansvar för dem. Vårdnadshavare har ansvar för att barn får en trygg uppväxt, men ibland kan både barn och vuxna behöva stöd. Socialtjänsten är en verksamhet i kommunen som kan ge stöd och hjälp.

Många känner inte till hur socialtjänsten arbetar med barn och deras familjer eller vilket stöd som finns att få. Det förekommer också missförstånd och felaktiga uppgifter om socialtjänstens uppdrag. Det kan göra att en del vårdnadshavare känner oro och rädsla för socialtjänsten och tvekar att ta kontakt, även när de skulle behöva stöd.

Socialtjänsten finns i alla kommuner. Den arbetar för att alla som bor i kommunen ska kunna leva ett tryggt och självständigt liv, och för att barn och unga ska få en bra start i livet. Socialtjänsten ger också stöd och hjälp till andra grupper, till exempel äldre, personer med funktionsnedsättning och vuxna med skadligt bruk och beroende.

På socialtjänsten arbetar bland annat socialsekreterare. Deras uppgift är att prata med personer som behöver råd och stöd. De kan också utreda situationen och föreslå olika insatser. Socialtjänstens uppdrag styrs av socialtjänstlagen (SoL). Målet är att ge kommunens invånare ekonomisk och social trygghet, jämlika villkor och möjlighet att delta i samhällslivet.

Vad gör socialtjänsten?

Socialtjänsten kan hjälpa till med olika saker, till exempel när:

- någon i familjen dricker alkohol på ett sätt som blir ett problem, eller när barnet eller den unge dricker alkohol eller använder droger
- någon i familjen ofta blir väldigt arg eller hamnar i bråk, eller när någon blir slagen, hotad, hånad eller utsatt för hedersrelaterat våld eller sexuella övergrepp
- pengarna inte räcker till i vardagen
- barn begår brott eller vistas i miljöer som kan vara skadliga
- någon i familjen mår så dåligt att det blir svårt att få vardagen att fungera
- barn får det svårt på grund av att föräldrarna inte kommer överens, exempelvis vid skilsmässa eller separation.

Hur kontaktar man socialtjänsten?

Både barn och vuxna kan kontakta socialtjänsten för att ställa frågor och få stöd. Ibland handlar det om att man själv behöver hjälp. Ibland är man orolig för någon annan. Det finns alltid kontaktuppgifter till socialtjänsten på kommunens webbplats.

Du kan kontakta socialtjänsten på olika sätt: digitalt, genom att ringa eller genom att besöka ett socialkontor. Kvällar, nätter och helger kan du i stället kontakta socialjouren.

Om det behövs kan du prata med socialtjänsten utan att berätta vem du är, till exempel för att ställa frågor och ta reda på mer innan du bestämmer dig för att lämna dina uppgifter. Det gäller både barn, unga och vuxna.

Om ett barn tycker att det är svårt att ringa själv kan barnet ta hjälp av en vuxen som barnet litar på, till exempel en släkting, tränare, lärare eller skolkurator. Barnet kan också be den vuxna att kontakta socialtjänsten och berätta om det som känns svårt.

Hur stöttar socialtjänsten barn och familjer?

Socialtjänsten kan hjälpa familjer på många olika sätt beroende på situation och behov. Hos socialtjänsten arbetar bland annat socialsekreterare och familjebehandlare med särskild kunskap om barn och ungas behov. De är vana vid att möta familjer som behöver stöd.

Stöd från socialtjänsten bygger på frivillig medverkan. Det finns insatser som riktar sig till både barn och unga och till föräldrar, och ibland kan man

få flera insatser samtidigt. Socialtjänsten ska arbeta förebyggande och erbjuda stöd tidigt. I många kommuner finns därför verksamheter man kan vända sig till direkt om man vill ha hjälp. Det vanligaste är insatser som ges till barn och unga som bor hemma med sin familj. Det kan handla om att barnet eller familjen behöver någon att prata med om det som känns svårt.

Socialtjänsten behöver ha ett nära samarbete med barn, unga och vårdnadshavare eftersom tillitsfulla relationer har betydelse för möjligheten att erbjuda insatser som gör skillnad. Det är också viktigt att uppmärksamma behov av stöd tidigt, innan svårigheter växer sig stora.

Ett barns situation kan ha flera förklaringar. Till exempel kan skolfrånvaro bero på olika saker – det kan handla om hur barnet mår, hur det är hemma eller vad som händer på fritiden. Även normbrytande beteende kan ha olika orsaker.

Barns och ungas behov är ofta mångfacetterade. Därför behövs en helhetssyn på deras situation och stöd från flera håll, till exempel från skolan, socialtjänsten och andra verksamheter. Elevhälsan i skolan ska till exempel vid behov samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Samarbetet mellan socialtjänsten och andra verksamheter kan se olika ut i olika kommuner. Två exempel som finns i många kommuner är:

- **skolsociala team** där skola och socialtjänst samarbetar för att ge stöd kring skolfrånvaro
- **SSPF** där skola, socialtjänst, polis och fritidsverksamhet samarbetar för att förebygga att barn och unga hamnar i kriminalitet eller missbruk.

Socialtjänsten kan också starta en utredning efter en orosanmälan eller efter att någon ansökt om en insats. I undantagsfall kan barn och unga behöva insatser även om barnet eller vårdnadshavarna inte vill det.

 [Läs mer om Sociala insatsgrupper \(SIG\) och SSPF – Brottsförebyggande rådet](#)

 [Läs mer om att starta och arbeta med skolsociala team – Skolverket](#)

Föräldraskapsstöd

Föräldraskapsstöd omfattar insatser, aktiviteter och verksamheter som riktar sig till föräldrar för att stärka deras förmåga och relationen till barnet. Det kan handla om att ge föräldrar kunskap, råd och vägledning kring barns rättigheter, hälsa och utveckling, eller om att stärka föräldrarnas relation till varandra och till det sociala nätverket runt familjen.

I många kommuner finns en familjecentral dit föräldrar kan vända sig för råd och stöd kring sitt föräldraskap. På familjecentralen arbetar flera olika

verksamheter tillsammans kring barnfamiljen, till exempel barnmorskemottagning (BMM), barnavårdscentral (BVC), öppen förskola och förebyggande socialtjänst.

Gruppverksamheter för barn

I många kommuner finns olika stödgrupper för barn där de kan träffa andra i samma situation. Det kan vara stödgrupper till barn som är anhöriga till en förälder med skadligt bruk eller beroende, psykisk ohälsa eller barn som har föräldrar som har separerat.

Fältarbete och annan uppsökande verksamhet

Fältverksamhet är ett exempel på uppsökande och förebyggande arbete med barn och unga inom socialtjänsten. Fältarbetare arbetar relationsskapande med barn och unga som befinner sig i eller riskerar en ogynnsam utveckling. I det uppsökande arbetet får fältarbetare kunskap om barn och ungas situation där barn och unga befinner sig. Kontakten med fältarbetare bygger på frivillighet.

Fältarbetare arbetar ofta tillsammans med skolor, fritidsgårdar, polis och civilsamhälle. I det uppsökande fältarbetet blir socialtjänsten mer synlig och tillgänglig.

Kontaktperson eller kontaktfamilj

Ett barn kan få en kontaktperson eller kontaktfamilj för att få stöd i vardagen.

En kontaktperson träffar barnet regelbundet för att umgås och göra aktiviteter tillsammans. Det kan till exempel handla om att barnet behöver få ett annat socialt sammanhang, stöd att komma i gång med fritidsaktiviteter eller någon att prata med. För barn som riskerar att hamna i till exempel skadligt bruk eller beroende eller kriminalitet kan socialtjänsten utse en särskilt kvalificerad kontaktperson. Då ses barnet eller den unge och kontaktpersonen oftare.

En kontaktfamilj tar emot ett barn i sitt hem. Det kan handla om några dygn i månaden eller längre perioder, till exempel under ett skollov. En kontaktfamilj kan vara ett stöd när barnet behöver ett annat sammanhang, mer struktur i vardagen eller hjälp att bryta en negativ utveckling. Barnet eller den unge kan till exempel få stöd med läxläsning eller hjälp att komma i gång med en fritidssysselsättning.

Familjebehandling

Om det finns problem hemma kan en eller flera i familjen få hjälp av en familjebehandlare. Det kan till exempel vara aktuellt när föräldrar har

återkommande konflikter och svårt att komma överens, eller när de behöver stöd i hur de ska ta hand om barnen och få vardagen att fungera.

Familjebehandlare är utbildade för att tillsammans med familjen identifiera behov och hitta lösningar.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomisk otrygghet och ekonomisk utsatthet kan bland annat påverka barns skolresultat, hälsa och trygghet. I vardagen kan det till exempel innebära att man inte kan delta i fritidsaktiviteter. Om familjens pengar inte räcker till mat, kläder och boende kan familjen vända sig till socialtjänsten som gör en utredning för att se om familjen har rätt att få pengar genom ekonomiskt bistånd.

Stöd till barn med funktionsnedsättning

En del barn har rätt till stöd utifrån lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Det kan vara personlig assistans, kontaktperson eller korttidsvistelse som ges till ett barn med till exempel autism eller intellektuell funktionsnedsättning. Syftet med insatserna enligt LSS är att personer som omfattas av lagen uppnår jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Barn med funktionsnedsättning kan också få stöd från socialtjänstlagen, SoL.

Om ett barn inte kan bo kvar hemma

Socialtjänsten försöker alltid arbeta för att barn och unga ska kunna bo kvar hemma, men ibland går det inte av olika skäl – till exempel när en förälder är våldsam, mår för dåligt för att kunna ta hand om familjen eller om barnet eller den unge far illa på annat sätt och behöver mer stöd och hjälp än vad föräldrarna kan ge.

Det är ovanligt att barn behöver placeras utanför hemmet mot barnets eller vårdnadshavarens vilja. Barn har rätt att komma till tals, och deras åsikter ska beaktas utifrån ålder och mognad. Det innebär att socialtjänsten ska lyssna på barnet och ta hänsyn till vad barnet vill.

Om barnet eller den unge inte kan bo kvar hemma finns olika lösningar. Oftast placeras barnet med samtycke enligt socialtjänstlagen, SoL, men ibland med tvång enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Det finns olika placeringsformer som beskrivs nedan.

Jourhem

Ett jourhem tar emot barn eller unga som inte kan bo hemma och snabbt behöver bo någon annanstans. Jourhemmet tar emot barn eller unga under en kortare tid, vanligtvis några dagar upp till några månader, medan

socialtjänsten utreder situationen och planerar en mer långsiktig lösning. Det kan vara att barnet eller den unge flyttar hem igen eller flyttar vidare, till exempel till ett familjehem.

Familjehem

Barn och unga som inte kan bo kvar hemma kan få komma till ett familjehem där en del barn stannar en kortare tid och andra bor kvar tills de blir vuxna. Att bo i familjehem innebär att bo stadigvarande i en annan familj. Det kan vara hos någon i släkten eller hos en familj som man inte känner sedan tidigare. Familjehemsplacerade barn finns i alla åldrar.

Stödboende

Ett stödboende för barn och unga i åldern 16–20 år är ett eget boende med individanpassat stöd. Den som är 16 eller 17 år får stödboende endast om det finns särskilda skäl.

HVB

HVB står för ”hem för vård eller boende”. HVB är ett slags hem för barn och unga som inte kan bo kvar hemma, och behöver mer vård och behandling än vad som kan ges i ett familjehem. På HVB för barn finns personal tillgänglig dygnet runt som ger det stöd som behövs.

HVB finns också i särskilda ungdomshem som drivs av SiS (Statens institutionsstyrelse). Dessa kallas ofta för SiS-hem och tar emot barn och unga som behöver vård eller behandling för att sluta med till exempel droger eller kriminalitet. Oftast vårdas barn och unga på SiS med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

Skyddat boende

Skyddat boende är en placeringsform för den som har behov av skydd mot hot, våld eller andra övergrepp. Under vissa förutsättningar får även barn placeras i skyddat boende tillsammans med sin vårdnadshavare.

Socialtjänsten behöver samverka med skolan för att placerade barn ska få sin rätt till utbildning tillgodosedd.

[Läs mer om kontinuerlig skolgång för placerade barn och unga – Skolverket](#)

När ett barn begår brott

Socialtjänstens ansvar för barn som begår brott är inte att döma eller straffa, utan att uppmärksamma barn som riskerar att utvecklas negativt på grund av brottslig verksamhet och se till att de får stöd och skydd om de behöver det.

När ett barn begår ett brott kan både socialtjänsten och polisen göra en utredning, men utredningarna har olika funktioner. Polisens huvuduppgift är att utreda om ett brott har begåtts och vem som är gärningsperson. Socialtjänsten utreder om barnet har behov av skydd eller stöd. Barn som har begått brott kan också själva ha blivit utsatta för brott.

 [Läs mer om socialtjänstens ansvar i rättsprocessen – Kunskapsguiden](#)

När ett barn blir utsatt för brott

Socialtjänsten har ett ansvar för att de som har utsatts för brott och deras närstående får stöd och hjälp om de behöver det. Ett barn som blivit utsatt för brott kan behöva stöd utifrån den akuta situationen eller för att gå vidare i livet. Det kan handla om att få hjälp att göra en polisanmälan, få kontakt med hälso- och sjukvården eller att få prata med någon om det som har hänt.

Vid misstanke eller kännedom om att ett barn far illa

Barn kan fara illa i många olika situationer och av en eller flera olika orsaker. Det kan till exempel handla om fysiskt eller psykiskt våld, skadligt bruk eller beroende eller kriminalitet.

Om en lärare eller annan personal i skolan får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa finns det ett personligt ansvar för att anmälan görs till socialtjänsten. Det kan vara så att man behöver rådgöra med rektor, elevhälsan eller andra kollegor för att avgöra om situationen är sådan att en anmälan ska göras eller inte och vad man bör säga till familjen. Skyldigheten att anmäla oro omfattar även barn och unga som är i samhällets vård, till exempel i ett familjehem eller HVB.

På kommunens webbplats finns i regel information om hur man går till väga för att göra en orosanmälan. Mer information finns också på Skolverkets och Socialstyrelsens webbplatser.

 [Anmäla oro för ett barn till socialtjänsten – Skolverket](#)

 [Barn och unga som far illa – Socialstyrelsen](#)

Efter att någon har anmält misstanke om att ett barn far illa kan socialtjänsten erbjuda anmälaren att vara med på ett möte med barnet och vårdnadshavare. Socialtjänsten bör bjuda in till ett sådant om det är lämpligt med hänsyn till barnets bästa. När en anmälan kommer in bedömer socialtjänsten:

- om barnet behöver skydd på en gång
- om en utredning ska startas eller inte.

Om en utredning inleds görs det för att socialtjänsten behöver utreda hur barnet har det och vilket stöd barnet och familjen behöver. Den får som regel inte ta mer än fyra månader.

Under utredningen kan socialtjänsten behöva prata med personal i skolan, även när någon utanför skolan gjort en orosanmälan. Den som arbetar i skolan är skyldig att lämna uppgifter som kan vara av betydelse för socialtjänstens utredning om socialtjänsten begär information.

När någon från skolan anmäler kan socialtjänsten lämna information om att utredning inleds, inte inleds eller pågår till den som har anmält. Den som anmält kan själv efterfråga sådan information.

Fler sätt att få stöd och hjälp

Förutom socialtjänsten finns fler verksamheter som kan ge barn och unga råd och stöd. I bilaga 2 presenterar vi några av dem.

Genomför

Här beskriver vi steg för steg hur du använder Koll på soc i skolan tillsammans med eleverna. Stegen är gemensamma för samtliga årskurser i grundskolan och kan anpassas efter behov.

1. Inled passet
2. Berätta kort om socialtjänsten
3. Avsluta
4. Följ upp

1. Inled passet

Inled med en kort introduktion som väcker elevernas nyfikenhet och aktiverar deras förkunskaper. Du kan använda följande scenario och frågor med elevgruppen.

Scenario

Tänk dig att du märker att en av dina kompisar ofta kommer hungrig till skolan. Kompisen berättar för dig att det inte brukar finnas så mycket mat hemma.

Frågor

Vem skulle kunna hjälpa din kompis tänker du?

Låt eleverna fundera en liten stund, individuellt eller i par. Låt sedan några elever dela med sig av sina tankar.

Det finns något som heter socialtjänsten som arbetar med att hjälpa personer som din kompis. Vet ni något om socialtjänsten?

Låt eleverna fundera igen och låt några elever berätta.

2. Berätta kort om socialtjänsten

Använd presentationen för att berätta om vad socialtjänsten är och vad den gör. Tala också om hur socialtjänsten kan kontaktas och hur eleverna kan få hjälp att ta kontakt, till exempel via skolkuratorn eller skolsköterskan.

Du kan förstås använda tavlan i stället för att visa presentationen om du föredrar det.

Visa eller läs en berättelse och samtala om den

Åk 1-3 För elever i årskurserna 1–3: Visa filmen Alex går till socialtjänsten och prata om den med eleverna.

Efter berättelsen kan du fråga eleverna:

- *Vilka tankar fick ni när ni såg filmen om Alex?*

Åk 4-9 För elever i årskurserna 4–9: Visa eller läs högt en av de berättelser du har valt.

Efter berättelsen kan ni diskutera:

- *Vad hade du gjort om du var personen i berättelsen?*
- *Hur skulle socialtjänsten kunna hjälpa?*

Om tiden räcker till kan ni upprepa detta steg med fler berättelser.

3. Avsluta

Avsluta med att sammanfatta vad ni har arbetat med och vad eleverna har lärt sig. Du kan till exempel låta eleverna sammanfatta i par och sedan låta några elever berätta inför klassen.

Ett alternativ kan vara att göra en skriftlig ”exit ticket” utifrån samma frågeställning, alltså att eleverna skriver ett par rader till dig om vad de har lärt sig. Huvudsaken är att sammanfattningen hjälper till att förstärka och befästa elevernas förståelse av socialtjänsten och ger dig en bild av vad de har uppfattat.

4. Följ upp

När du följer upp ditt arbete med Koll på soc i skolan kan du utgå från följande frågor:

- Vad visade sammanfattningen om elevernas förståelse?
- Vad vill du göra annorlunda nästa gång du använder materialet?
- När och hur kan du repetera eller återknyta till innehållet framöver?

Bilaga 1. Berättelser som också finns som film

Filmen om Adam

Adams bror Oskar har börjat hänga med ett kriminellt gäng. Han är sällan hemma och när han är det är han ofta tyst och stänger in sig. Adam minns hur nära de brukade vara. Men nu känns hans bror som en främling. Han oroar sig hela tiden för att något hemskt ska hända honom eller familjen. Adam vågar inte berätta för någon, för tänk om Oskar hamnar i fängelse. Han är rädd och vet inte vem han ska prata med.

[Se filmen om Adam på Socialstyrelsens playkanal](#)

Filmen om Elsa

Elsa känner sig kontrollerad av sin pojkvän. När hon träffade Adrian blev de snabbt kära. I början var allt fantastiskt. Han var omtänksam, gullig och verkade bry sig på riktigt. Men med tiden har det förändrats. Adrian blir mer och mer svartsjuk. Han vill kolla hennes telefon, lägga sig i hur hon klär sig och vilka hon träffar. Ibland känns han hotfull. Elsa känner sig allt mindre fri. Hon vill inte lämna Adrian och vet inte om allt kanske är hennes eget fel. Men hon känner också att läget börjar bli jobbigt. Hur hamnade hon i det här?

[Se filmen om Elsa på Socialstyrelsens playkanal](#)

Filmen om Ester

Ester stannar ofta hemma i stället för att gå till skolan. Hon gillar egentligen att lära sig nya saker, men hon tycker det är svårt att vara i skolan, för där känner hon sig annorlunda. Särskilt rasterna kan kännas jobbiga, med alla elever och de höga ljuden. På morgnarna får Ester ofta ont i magen eller huvudvärk. Och till slut känns det omöjligt för henne att komma i väg till skolan. Ester blir ledsen och besviken på sig själv, och hon oroar sig för vad klasskompisar tycker och säger. Hon

känner sig utanför, och inte som andra. Därför känns det lättare att stanna hemma. Hennes föräldrar blir ledsna när hon inte går till skolan. De förstår inte vad som är fel, särskilt eftersom allt fungerade så bra för hennes storebror.

[Se filmen om Ester på Socialstyrelsens playkanal](#)

Filmerna om Noel

Noels pappa mår ofta dåligt. Han orkar inte riktigt ta hand om vardagen, sover mycket, lagar sällan mat och städar aldrig. Därför har Noel börjat ta allt större ansvar hemma. Han ser till att lillasystern kommer till förskolan, handlar, lagar mat och försöker samtidigt hinna med sina läxor. Noel vågar inte berätta för någon hur det är, för han är rädd att de inte ska få bo kvar hos sin pappa. Han älskar sin syster, men vill att hans pappa ska vara den som tar hand om henne. Noel har börjat dra sig undan från sina kompisar. Han har svårt att hänga med i skolan, för han är trött och orolig. Och tänker hela tiden på hur det är hemma.

[Se filmerna om Noel på Socialstyrelsens playkanal](#)

Filmerna om Samir

Samirs föräldrar har dåligt med pengar. De pratar ofta om räkningar som de inte kan betala. Och ibland finns det knappt någon mat hemma. För Samir är det jobbigt att aldrig kunna köpa något när han är med sina kompisar. Och att han fick sluta med fotbollen. Nu har föräldrarna börjat prata om att de måste flytta för att de inte har råd att bo kvar. Men om de flyttar så skulle Samir förlora alla sina kompisar. Och dessutom bor hans kusiner nära där de bor nu. Samir vill inte flytta igen och han hatar när föräldrarna bråkar om att pengarna inte räcker. Han känner sig orolig för hur det ska bli.

[Se filmerna om Samir på Socialstyrelsens playkanal](#)

Filmerna om Sara

Sara har en pojkvän, fast hon egentligen inte får ha det för sina föräldrar. De accepterar inte att hon har en pojkvän. Samtidigt är hon rädd för att föräldrarna ska få reda på det och bli arga. Då kanske de förbjuder henne att vara ute med sina kompisar och börjar kolla hennes mobil.

[Se filmerna om Sara på Socialstyrelsens playkanal](#)

Bilaga 2. Fler sätt att få stöd och hjälp

Barnens rätt i samhället (BRIS)

Bris är Sveriges nationella stödlinje för barn. Alla som är under 18 år kan prata med en kurator på Bris – dygnet runt. Att ringa, mejla, chatta eller skicka sms till Bris är gratis, och den som tar kontakt är helt anonym. Bris har även en stödlinje för vuxna som har frågor om eller oro för barn. Nås via 116 111.

Barnombudsmannen (BO)

Barnombudsmannen är en statlig myndighet med uppdrag att arbeta för barns och ungas rättigheter och intressen utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen. Barnombudsmannen svarar på frågor om barns och ungas rättigheter.

IVO:s barn- och ungdomslinje

Du som är under 21 år kan ringa eller skriva till barn- och ungdomslinjen för att fråga om dina rättigheter eller berätta om det som inte fungerar bra i socialtjänsten. Samtalet är gratis och syns inte på telefonräkningen.

Jag vill veta (Brottsoffermyndigheten)

På jagvillveta.se kan du som är under 18 år läsa om dina rättigheter vid brott. Det finns information om vad som är brottsligt, hur du kan känna om du varit med om brott och var du kan få hjälp. Det finns också information om vad som händer om du anmäler eller om det blir rättegång.

Jourhavande kompis (Röda Korset)

Jourhavande kompis är en verksamhet inom Röda Korsets ungdomsförbund. Du som är under 25 år kan chatta anonymt med jourhavande kompis om vad som helst, till exempel om kärlek, mobbing, ensamhet eller familjesituationen.

Maskrosbarn

Maskrosbarn ger stöd till dig som är 13–19 år och har en förälder som dricker för mycket, använder droger, mår psykiskt dåligt eller utsätter dig för psykiskt eller fysiskt våld. Du kan chatta anonymt, träffa andra med liknande erfarenheter eller prata med och få stöd av en vuxen.

Rädda Barnen

Rädda Barnen har en stödtelefon för barn och unga i frågor som rör våldsbejakande extremism, hatbudskap och radikaliserings. Den som ringer kan vara anonym.

UMO – ungdomsmottagning på nätet

UMO är en nationell ungdomsmottagning på nätet för unga 13–25 år. Här hittar du information om bland annat kroppen, sex, relationer, självkänsla, psykisk hälsa samt alkohol och droger.

YOUMO – ungdomsmottagning på nätet (på flera språk)

YOUMO är en webbplats för dig som är 13–20 år. Här finns information om kropp, sex och hälsa. Du kan också läsa om jämställdhet, dina rättigheter och hur du kan få hjälp för att må bra. YOUMO är en del av UMO, ungdomsmottagningen på nätet, men informationen är översatt till flera språk.

1177.se

På 1177.se får du råd om hälsa och information om sjukdomar och vilka mottagningar du kan kontakta.

Koll på soc i skolan

 Socialstyrelsen *Skolverket*

Koll på soc i skolan (artikelnr 2026-6-10289)
kan laddas ner från socialstyrelsen.se/publikationer.